

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi rikoslain 44 ja 48 luvun, luonnonsuojelulain 58 §:n sekä ympäristönsuojelulain 20 §:n muuttamisesta

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä lokakuuta 2010 lähettäessään hallituksen esityksen laeiksi rikoslain 44 ja 48 luvun, luonnonsuojelulain 58 §:n sekä ympäristönsuojelulain 20 §:n muuttamisesta (HE 157/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi lakivaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntösihteeri Sami Kiriakos, oikeusministeriö
- yksikön päällikkö Petri Ahlroth, Suomen ympäristökeskus.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon ympäristöministeriöltä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksellä pannaan täytäntöön direktiivi ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (ympäristörikosdirektiivi) ja säädetään rangaistaviksi ympäristön turmelemisena pesuaineita koskevan asetuksen ja otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan asetuksen vastaiset teot. Lisäksi ns. CITES-asetuksen vastaiset teot, joista nyt voidaan rangaista luonnonsuojelurikkomuksena, tulevat rangaistaviksi myös luonnonsuojelurikoksena. Asiallisesti suurin muutos liittyy siihen, että oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevat säännökset soveltuvat myös ydinenergian käyttörikokseen, räjähdetrikokseen ja vaarallisten aineiden varomattoon käsittelyyn.

Valiokunta toteaa, että Suomen lainsäädännön mukainen rangaistavuuden ala täyttää ympäristörikosdirektiivin vaatimukset. Oikeushenkilön rangaistusvastuun osalta lainsäädäntöä on kuitenkin tarpeen täydentää. Lisäksi nykyisin erityislakien mukaan rikkomuksena rangaistavien CITES-asetuksen vastaisten toimenpiteiden (eli suojeltujen luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien hallussapito, kiinniottaminen, vahingoittaminen, tappaminen tai kauppaaminen) lisäksi säädetään mahdollisuudesta rangaista teoista vakavampien tekemuotojen osalta rikoslain mukaan luonnonsuojelurikoksena. Muutos on tärkeä, vaikka laitton kauppa onkin monissa maissa Suomea suurempi ongelma, mutta globaalisti uhkaa luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Valiokunta pitää muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta pitää tärkeänä, että rikosoikeus kehittyä ympäristöarvot huomioon ottavaan suuntaan samanaikaisesti, kun varsinainen ympäristönsuojelun aineellinen lainsäädäntö on laajentunut ja syventynyt. Rikosoikeudellisen sääntelyn tulee osaltaan tukea aineellisen lainsäädännön sisällön toteutumista. Valiokunta toteaa, että ympäristörikosoikeudellinen sääntely on viime vuosina ollut voimakkaan muutoksen kohteena myös siksi, että EU-lainsäädännön keinoin harmonisoidaan unionin maiden ympäristö-rikoslainsäädäntöä. Harmonisointi on sisämarkkinoilla perusteltua, koska monet ympäristörikkokset tehdään taloudellisin vaikuttimin ja epä-

tasapaino lainsäädännössä saattaisi johtaa lainsäädännön vastaisesti toimivien yritysten sijoittumiseen maihin, joissa ympäristölainsäädäntö ja rikoslainsäädäntö on kehittymätöntä. Oikeushenkilön rangaistusvastuu on myös lähtökohtaisesti yksilöön kohdistuvaa rangaistusvastuuta tehokkaampi keino ennaltaehkäisevän vaikutuksen näkökulmasta.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että lakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäs. Timo Heinonen /kok
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /vihr
Tanja Karpela /kesk
Antti Kaikkonen /kesk

Timo Kaunisto /kesk
Merja Kuusisto /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Sanna Perkiö /kok
Janne Seurujärvi /kesk
Pauliina Viitamies /sd
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.